

Tlačová správa k novej expozícii

**PRAVDIVO O NEPRAVÝCH ZUBOCH
OD REMESLNÍKA K DENTISTOVI A ZUBNÉMU TECHNIKOVÍ**

Názov:	Pravdivo o nepravých zuboch. Od remeselníka k dentistovi a zubnému technikovi.
Námet a scenár:	Mgr. Martina Ďuricová; Mgr. Zuzana Šullová
Odborná spolupráca:	Mgr. Hana Dohálová, dipl. z. t.; Mgr. Otto Wiesler, dipl. z. t.; Ján Ondrejka, dipl. z. t. (Slovenská komora zubných technikov)
Výtv. a priestor. riešenie:	interiérový dizajn ZAKEE – Mgr. art. Barbora Šutáková; Ing. Daniel Šintaj
Realizácia:	COPYVAIT s. r. o.
Miesto realizácie:	Slovenské technické múzeum, Hlavná 88, Košice
Termín sprístupnenia:	12. 4. 2019; 15.00 hod.

PRAVDIVO O NEPRAVÝCH ZUBOCH**OD REMESLNÍKA K DENTISTOVI A ZUBNÉMU TECHNIKOVÍ**

O dávnych snahách ľudí o zhotovovanie zubných náhrad, či už z funkčného, či z estetického hľadiska, svedčia mnohé zachované artefakty, datované až do obdobia asi 2500 p. n. l. Najznámejší z najstarších opísaných nálezov „zubno-protetickej“ práce, nazývanej aj "Giza Bridge", v podobe dvoch zubov spojených zlatým drôtom a upevnených v ústach k susedným zdravým zubom, pochádza z egyptskej hrobky z obdobia IV. dynastie Starej ríše. Dosiahnutie funkčných a esteticky dokonalých "umelých zubov" bolo samozrejme podmienené a úzko späté aj s vývojom vedy a techniky.

Najkomplexnejšou zbierkou špecializujúcou sa na vývoj danej problematiky v podmienkach Slovenska, je kolekcia zubno-technickej techniky Slovenskej komory zubných technikov. Z vyše 600-kusovej kolekcie je návštevníkom v jednotlivých tematických celkoch novej expozície v sídelnej budove Slovenského technického múzea prezentovaných vyše 300 autentických predmetov na celkovej ploche 100 m². „*Aj vďaka podpore Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a prideleniu finančnej dotácie Slovenskému technickému múzeu na uskutočnenie zámeru premiestnenia zbierky zubnej techniky a následného vybudovania expozície s tematikou histórie "zubnolekárskej a zubno-technickej techniky" opustila zbierka depozitára na hrade Modrý Kameň a bola prijatá do odbornej úschovy Slovenského technického múzea,*“ opisuje *Námestníčka GR STM pre odborné činnosti – Mgr. Zuzana Šullová.*

Rôzne prístroje, nástroje, pomôcky, vybavenie, stomatologické materiály, historická literatúra, ale aj zopár kuriozít svedčia o skutočne bohatej histórii zubno-technickej práce, vyvíjajúcej sa ruka v ruku so zubným lekárstvom.

Štylizovaná dioráma pracovne a ordinácie prvého slovenského dentistu Františka Kusku navodzuje tú správnu atmosféru – dôstojnú obdobiu formovania povolania dentistu. Mnohé z prezentovaného autentického mobiliáru a vybavenia či už zubnotechnických či zubnolekárskejších pracovísk návštevníkov "vráti v čas" a ako predpokladá odborná garantka realizácie expozície Mgr. Martina Ďuricová: „*...starším možno pripomenie detstvo a mladším prinesie pocit úľavy, že dnes to už vyzerá inak.*”

„Podnetom pre vznik stálej expozície STM v Košiciach bola výstava na hrade Modrý Kameň. Záujem verejnosti o zbierku podnietil jej doplnenie o predmety súvisiace s vývojom profesie zubného technika. Zbierku Slovenskej komory zubných technikov pozostávajúcu z autentických predmetov, sme získali nákupom, ale aj darmi od členov komory a sympatizantov.“ Povedala prezidentka SKZT Mgr. Hana Dohálová, dipl. z. t.,

PREDMETY ZBIERKY ZUBNEJ TECHNIKY AKO EXPONÁTY EXPOZÍCIE

Pozornosť upúta šliapacia **Morissonova vrtačka** ukrývajúca remeselné majstrovstvo výrobcov. Je najstarším a funkčným vystaveným exponátom (rok 1850), patria k nej aj vrtáčky vyrobené hodinárskymi majstrami. Vzácna je **leštička** z polovice devätnásteho storočia a tlakové vulkanizačné kotly na kaučukové protézy. Nielen bežného návštevníka expozície, ale aj odborníka nadchne **zubolekárska súprava**, výrobok predvojnovkej firmy Českomoravská Kolben-Daněk, **skrinka asistent**, **horúco-vzdušný sterilizátor** a tiež **jeden z prvých zubných röntgenových prístrojov firmy SIEMENS**. Spomedzi zubolekárskejších nástrojov je potrebné spomenúť **kliešte, ktoré vyrobil miestny kováč v oblasti Hriňová v polovici 19. storočia** a používal ich na extrakciu bolestivých zubov. Kliešte sú originálne tým, že ich rukoväť je ukončená ohybom, do ktorého zapadal pri práci posledný prst, a tak nemohlo nastať zošmyknutie ruky. „*Zahranční výrobcovia tento jednoduchý, ale účinný „zlepšovák“ začali neskôr pri svojich výrobkoch tiež používať, takmer stopercentne môžeme predpokladať, že nezávisle od nápadu nášho kováča – ale ktovie?,“ dopĺňa Mgr. Ďuricová.*

Zbierka dentálnych kovov a zliatin Prvej slovenskej rafinérie Jozefa Böhma zo Žiliny. Sú v nej obsiahnuté v tej dobe všetky používané druhy zliatin. Odborníkov zaujme **piecka na pálenie porcelánových koruniek švédskej výroby z r. 1923** a príslušná kazeta originálnych keramických hmôt. Staršie typy vrtáčikov v originálnych baleniach, **prvá živica značky STELLON**, rôzne technické **kliešte na platinovanie**, **zlatnícka letovacia fúkačka**, **kazeta razidiel žuvacích plôšok**, **prístroje na vysekávanie a výrobu dutiniek**, a ďalšie výrobky sa už z hľadiska rozvoja zubnej techniky stali historickými exponátmi. Za zmienku stojí **odborná literatúra zo začiatku 20. storočia**, kedy na našom území pracovali ako zubní technici najmä Nemci a Maďari, a preto je literatúra v jazyku nemeckom, maďarskom a anglickom. Pozoruhodné sú **garnitúry amerických porcelánových zubov**, zlatočipkové a platinočipkové, ktoré boli vyrobené v Palestíne. Významné miesto v expozícii zaujímajú **inštrumenty a zariadenie z Ružomberka z vily spod Čebraťa od rodiny Kuskovej**. František Kuska bol prvým známym slovenským skúšaným zubným technikom, dentistom.